

A Polgár

A DEMOKRATA-LIBERÁLIS POLGÁRSÁG LAPJA

Előfizetési ára: egy évre 180.000 K. Egyes szám ára: 4000 K
Jugoszláviában 5 dinár, Ausztriában 5000 osztrák korona
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON

FŐMUNKATÁRS:
VÁZSONYI VILMOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST VIII, FŐHERCEG SANDOR UCCA 19
TELEFON: JÓZSEF 12-76

Nem igaz!

Írta: Dr. Fábíán Béla

Nem igaz, nem igaz, nem igaz! Konokul ismétli minden szavuk, minden mondatuk, mert a bizonyítékkal szemben nem hoznak fel ellenbizonyítékot. Megelégszenek azzal, hogy belevágják a közvéleménybe, nem igaz, nem igaz!

Nem igaz, hogy a magyar zsidóság kivette részét a háborúból! Nem igaz, hogy a magyar zsidóságnak tízezer hősi halottja fekszik szerle-szortán a világ csatateréin! Nem igaz, hogy a magyar zsidóság mindig hazafias szellemű volt és a legnagyobb mértékben áldozott e hazá oltárán! Nem igaz, hogy a magyar zsidóság története is csak ugyanolyan százalékban mutat fel selejtes elemet, amilyen százalékban selejtes eleme van az egész emberiség és az emberiség minden felekezetének tagjai között! Nem igaz és most már az sem igaz, hogy a magyar zsidóság 1848-ban húszezer katonát adott a szabadságharcnak! Nem igaz, hogy Kossuth körül, Bem körül, Dembinszky körül és mindenütt a szabadságharc vezérei körül kitűnő zsidókatóság nagszerű hősök alakjait örökítette meg a történelem! Nem igaz, hogy Petőfi Sándor a márciusi napok után kiáltványt intézett ama svábok ellen, akik az antiszemitizmus alacsony emberi ösztönökre spekuláló lángjának felszításával megbecstelelték majd az újonnan kifakadt rügyeket a magyar szabadság fáján. Nem igaz, hogy a szabadságharc után a bécsi kormány magyarországi exponeusa, Haynau, végigsarcolta Magyarország összes zsidóhittőzéseit, amiért az 1848-iki szabadságharcot nem csak katonának állásukkal, de pénzzel és jótanáccsal is támogatták. Nem igaz, hogy a nagy liberális Magyarország idején a magyarországi politikának legjobb ügynökei az a zsidók voltak, akik a felvidéki, vagy erdélyi falkában bekelten egyes-egyedül képviselték az illető községben a magyar nemzeti politikát! Nem igaz, hogy a liberális kormányok egész magyarországi politikája azokra a szegény kis kocsmárosokra és szatócsokra támaszkodott, akik még ma is utolsó mentővára, felvidéki, erdélyi és délvideki kislivakban a magyarságnak! Nem igaz, hogy a Felvidéken, Erdélyben és Jugoszláviában felekezetre való tekintet nélkül egy erős összeforrásban élnek a magyarok és könyörögve kérik a még megmaradt eszuka Magyarországot magyarait, hogy legyen ideháza végre végre már a gyűlölködésnek! Nem igaz, hogy a szatmári magyar párt tegnap választotta elnökségébe, a volt polgármester elnöklete alatt, a hitközség elnökét, hogy együttműködnek a magyarság javára a katolikus pap, a református pap, a görög katolikus esperes és a zsidóhittőség elnöke! Nem igaz, hogy Nagyváradon tegnap volt magyar országgyűlési képviselő az ottani magyar párt jelenlegi vezető kiállottak ide keserű vétót a jelenlegi magyarországi politika ellen! Nem igaz! Nem igaz! Nem igaz! Nem igaz!

Nem igaz, mert ha minden igaz volna, akkor nekik gyűlölködő politikájukkal együtt el kellene takarodniuk a magyar életből, be kellene ismerniök az ország nyilvánosságára előtt, hogy mindez, amit tettek, a magyar nemzet érdekei ellenére történt, hogy a kurzus miatt, a numerus clausus miatt állandó ürvény adathé ellenüknek a magyarok kisebbségnek elnyomták. El kellene ismerniök az ő egész politikájuk csodjait, ezt pedig ők nem teszik. Inkább szabadon össze a világ!

Lappaliák

Véletlenül császártalálkozása volt az egész kö-ménytűz, lappalia, — mint a miniszterelnök ír monda. Sőt, ha jól értettük még

ez a lappalia is csak a sajtó által történt

s a gályán, amely a szenzációk vitorlái alatt futott ki a Dunának, — még befagyatlan jegére s a gályán nem volt ott a TESZ, nem volt ott semki az egész ünnepekből és amit a fajvédősajtó makkacul azt hirdeti, hogy az egész úgy csak zsidó aknamunka, a kormány körében egyszerűen szenzáció-lujlászatról beszélnek. pedig azt hisszük, hogy ez az eset is azok közé tartozik, mikor nem a sajtó hajhászta az eseményeket, hanem az események s az események emberei a sajtót. Hogy vége van-e most az ügynek, — az nagy kérdés:

annnyira minden este vége van, mint ahogy vége van, példának okáért a választójogi küz-delemnek,

amelyet megoldatlanul — intéztek el, — annyira vége van, mint vége van például a numerus clausus körül való küzdelemnek... annyira minden este ki van kapcsolva a kérdés, mint ahogy eddig „be volt kapcsolva“.

A miniszterelnök úrnak a királykérdésben elhangzott beszéde körülbelül olyan volt, mint a dorékon kettőtört költségvetési vita epifogusaként elhangzott beszéde: az emberek folyton azt várták a beszéd befutése után, hogy mikor — folytatódik, világszerte

a kommuniké formanyelvén

hangzott el az, amit gróf Bethlen István az Albrecht úrban mondott, azon az ismert jobbeszéd, amely-ből mindenki azt hallhatta ki, amit akar, képes-beszéd volt ez, hieroglifikál, beszéd, amelynek szavában

s halgatásban több ékesszólás volt, mint a

volt, olyan felvilágosítás, amely után még nagyobb, marad a sütsőg és sokszíri királyeikus kulcszai, egyike-nét szembe látni és rendezetlen.

Masának a főhercegnek nyilatkozatával telán még alaposabban el lett volna ítélve a kérdés, mint az utána görög parlamenti eseményekkel. Sőt

talán nem is lett volna „kérdés“, ha nem a TESZ közgyűlése történt a dolog, amelynek egyes szervezeti mögött a szabadkirályvá-lasztó politika mozgató idegét működnek. Itt beszélj meg majd a szabadkirályválasztás egész sőt abszurduma. Mindünk sőt hi-változnak német példákra főleg a német és a bajor példára de tessék elképzelni, hogy Bajországban olyan egyszerűen ment volna a „kikapcsolás“, ha monarchikus és reakció-nárius körökben egyszerűen csak szabadkirály-választásról beszéltek volna beszélni, — vagy tessék elképzelni egy junkert vagy akadém-téle más porosz reakcióválaszt, aki király-dágról beszél — de a törvényes király nélkül, egy porosz konzervatív politikát, aki kielti ezt a szót a sajtón, hogy szabadkirályválasztás.

Vádszónyi abban a hatalmas beszédben, amelynek hullámhosszai még ma is felborzolták a politikai világot, rámutatott a szabadkirályválasztó politika minden veszedelmére. De ezek közé a veszedelmek közé tartozik az is, ami most történik, — hogy gyant és fűskét hazvott az emberek szívében. A miniszterelnök interpellációs válaszára a többség tudomásul vette, — hogyne vette volna tudomásul! Ez az az erdő, amelynek galyait esztendőnkön át, telen és nyáron zúgnak az leent minden interpellációs válasza. Fájdalom, azonban a tövist nem hozta ki az interpellációs válasz. Azt mondta az egyik fajvédő politikus, hogy ők nem esztendők pucesot, azt mások csinálják. Nagy tévedés. A koronás király sohasem lehet pucesopolitikus, — pucesopolitika lehet az, amely republi-kát csinál és főleg pucesopolitika az, amely királyker-dést csinálva a törvényes királyt, ellen.

A legitimizmus vitatható álláspont, maga Bi-marck, a konzervatív politika nagy Herkules.

is bizonyos álmadással szólt a legitimizmus-ról, — de mikor nem a saját hazájáról volt szó,

hanam III. Napoléonról és a spanyol trón betölté-séről. De

ma Magyarországon a monarchikus ügy nem jelenthet mást mint legitimizmust, eser és egy okból, — de leginkább abból az okból, amely miatt a szabadkirályválasztók: szabadkirályválasztók.

De a legnagyobb abszurdum volna az a politika, amely ugyancsak dinasztia tagjait jászáná ki a legiti-mizmus ellen. Sürün halljuk mostanában emlegetni az orléans példát. Rettenetesen rossz példa, mert igaz, hogy az idősebb és az ifjabb Bourbon-ág elhaj-lott egymástól, de ez az elhajlás egy forradalomban történt, mikor Orleans Fülöp, a későbbi Egalité a forradalom mellé állt és XVI. Lajos halálára szavazott; fia, a későbbi Lajos Fülöp Jemapsenél nyerte a tüz-kerességet, a forradalom első nagy esztéjében — a szakadás tehát itt nem egy „szabadkirályválasztás“ körül történt, a szakadás itt: a nagy forradalom volt, de azért Waterloo után Lajos Fülöp egyszerűen alkalmakodott a restaurációhoz, míg X. Károly hirt-bedt sájtorendelése meg nem igazta az idősebb ág uralmát és utat nem tört a trónra Lajos Fülöpnek, aki aztán a polgárkirály nevet kapta s valóban az első modern népkirály volt, a diadalmas polgári rend király, akinek uralmához a legfényesebb gazdasági és irodalmi művelési fellendülés fűződik és aki soha-som bukott volna le a trónról, ha Guizot más választójogi politikát csinál.

Ez azonban már nagyon messze vezet, hisz ezt a kérdést igazán kikapcsolta már — nem az egyszerű-séget, hanem — a történelmet és csak példának idéz-tük, mint egy nagyon rossz példa magyarázatát.

Amt pedig a lappaliát illeti, — tudni kell, hogy mindig a sikerem máltk az, hogy valami lappalia lesz-e vagy nem Poia nascitur — a költő születik, a lappalia azonban lesz, még pé-dő aszerint lesz, hogy meghiúsul-e valami-féle politika vagy nem. Most az a beállítás, hogy csak egy kis szándék volt az, amelynek viarebocsátási ünnepély a TESZ közgyűlésén lezajlott, pedig mikor kezdődött, talán úgy látszott, hogy erős politikai galya az, amely a TESZ öbléből kifut.

Albrecht főherceg bizonyára nem akarta, de nem egy politikusa, mintha egyenesen a Dunára ázarta volna sikletni a gályát, a Dunára, melynek jége egyszer már annyira befagyott, hogy királyt választottak rajta. A nagy különbség, mint valahol olvassuk, a Duna és a TESZ közt az, hogy a Duna befagyott, a TESZ hatáma pedig elolvadt, a Duna jége egy királyválasztás is oltit, a TESZ pedig még egy koronázó elnökválasztást sem bír el anélkül, hogy utána ne kellessen két hétig előfűl cikkeknél, nyilatkozni, disputálni, magyarázni, belenagyszeríteni és ki-magyszeríteni, mindent felbolgatalni és mindent vissza-szítani és ha bárdolában azt mondják, hogy Ugocea non coronati, mi reméljük, hogy amikor majd egyszer megát koronázás lesz, akkor Ugocea úgy egy koronázás fog, mint a többi elcsúszott vármegyére; non Ugocea az, amely nem koronáz, hanem a TESZ az, amely sok fölértékes viharból, zavartól és legelőntől kímélhető volna meg a magyar közéletet, ha a főher-csértet szavak és eszedekétek helyett így beszéltek volna az az közgyűlésen ahogy a későbbi előfűlök és magyarázatok szerint azt gondolták, nem pedig úgy, ahogy a jól megértett szavakat félmagyaráz-tak, mert a

TESZ ünnepélyét valóban sokkal könnyebb volt félmagyarázni, mint a TESZ-nek meg-magyarázni.

Azt mondta gróf Klebelsberg Kunó azon a TESZ-ünnepélyen, hogy szűkség van a jobboldali erők támogatására — szerintünk nincs jobboldali erők beloldali polgári társadalmi s így polgári társad-alom, amely csak jobboldali, épp úgy veszedel-mébe van ünnagának, mint volna egy polgári tár-sadalom, amely csak beloldali.

Nem lehet jobboldalra és baloldalra szakítani a polgári társadalmat,

nég kovésb lebet azt vallásfelekezeti különbségek szerint — már pedig a TESZ-nek nem egy szervezete van, amelyben is eléggé intő figyelmeztetés lett volna mindenki számára, aki „elváromságot” ünnepel vagy vállalna. Mi érvenetesnek tartjuk, hogy végül lappalja lett az ügyből, de ne felejtjük el, hogy Wekerle 1918-ban lappalálról beszélt, ha talán nem is ezzel a szóval és ne felejtjük el, hogy mikor a protelárdiktatúra hozalmából, a katasztrófák tengerfenekéről felemlkedünk, csak lappalának tekinthető minden ember az 1919. nyarának és őszének izzó kaoszában kavargó kurzuszpolitikát, már pedig azóta elég sok ember tanulta meg a bórén a lappalja időszámítását.

A numerus claususról mostanság többet beszélnek, mint valaha és maga

gróf Klebelsberg Kunó

is többet beszél róla, mint valaha.

Többet, de mindig ugyanúgy, többször és mindig egyformán.

Megint csak kijelenti, hogy ő a numerus claususát sohasem tekintette felekezeti rendszabálynak, hanem csak szociális rendszabálynak, amelyre szükség volt a megcsontosított országnak, az intellektuális pályakon való túlprodukció miatt. Ezt el lehetne fogadni — ha véletlenül Klebelsberg is nem ragaszkodik — (ez az egyetlen különben, amit helyeselni lehet politikájában) a négy egyetemhez, már pedig ha Csónka-Magyarországon. Nagy-Magyarországgal szemben még két új egyetemre volt szükség, akkor ésszerű ez az egész érvelés, mert az talán még sem politika, hogy: minél több egyetem vagy minél kevesebb egyetem hallgató!

Ez abszurdum. — annyira abszurdum, hogy már a kultúrpolitika, realpolitika, Klebelsberg különlegesen megfogadta a liberalizmust, még pedig az egyetemenkénti tetsző ként — s ez a tetsző képviselte a pártban, hogy úgymondjuk a kurzusok jogfolytonosságát, mert ugyanez a tetsző képviselte Haller Istvánt is, mikor most újból megszólalt a Hárban a numerus clausus védelmében, egyébként szívesen elhárítva magától az apaságot. A liberalizmus ártócsin bűnéiről beszélt Haller István s tapsoltak négy ugyanazon a pártban, amely szereti magát, a régi Tiszá-pártok oldalánál örökösének, a tiszaváradai hagyományok képviselőinek tekinteni, már pedig hogy Tisza milyen politikát esztáult annak — hiszen meg Klebelsberg — nálunk sokkal hívatottabb tolmácsa Bethly László, aki bilhari beszédében azt mondta: hogy halott vezérének vezérül politikájáig mindig a liberalizmus volt.

Klebelsberg egyébként meghódolt elődeinek nagysága előtt, az előd kiváltságában azonban, mint komoly realpolitikós, bizonyos kétségességet tanúsított, — nem régi elődeinek az elődeiknek és Csákyoknak politikájára előtt hódolt meg, hanem Haller István előtt, akik ez a visszahatározási szolidaritás bizonyára milyen meghatólt.

Nagyon lelkes beszédet mondott Haller István s többek közt azt mondta, hogy adják vissza a régi határokat és akkor lehet a numerus clausus megszorításáról beszélni.

Ez a junktimot Haller Klebelsbergől adótlán, az ő eredeti ötlete volt és, s mi már akkor megmondtuk, hogy ilyen junktim abszurdum, hogy elnevezés meg mint több jog és szabadság hozza vissza a régi határokat, Magyarország területi integritásának gondolatát mindenek felett kulturpolitikának régi vagy hagyományának integrálásában kell megérteni, — egyébként pedig minik az egész kurzuszpolitikát odaadjuk nemcsak a régi határokat, hanem a csónka hadakról túli Magyarországának egyetlen rögeit,

egyetlen porzsemetét.

X.

A koronaügyész

a napokban azaz tudokta meg valahányszor egy igazsággal vidótt tavótt elvén, hogy ha a vállalat nem működik, hanem kurtai bírák előtt tartotta volna meg igazó tartalmát előadást, akkor a törvény talán nem róla volna ez terhére. A kurtai bíráknak ugyanúgy más mentálitásuk van — velle a koronaügyész — mint a tanulatlan egyszerű munkásoknak. A közigazgatási hatóságok ezzel szemben a kurtai bírák szellemi képességéről szívesen kényen beszélve véleményével, mert feltételezik Békőri Kálmán kurtai bíráról és talán társadalmáról, hogy Győrágyósnál, egy borsói kurbán megtörtént vasóra számára az áltannra és társadalmára vezetetlen kérdésekről tándeszközt. Mi a belügyminiszter új figyelmét felkeltő a koronaügyész által hangosított igen helyes és talán szempontja és reméljük, hogy legelső fokán a koronaügyész vasóráról is meg fogják állapítani, hogy egy kurtai bíráknak joga van szabadság a legnépszerűbb témákról is tándeszközt, mert az ő előadása és érdeklődése elég bizonyítja, arra, hogy a jog és a törvények redőbből nem lesz a törvényes jogrend veszélyeztetője és támadója.

„Ma nekem, holnap neked” — mondja Vázsonyi Vilmosné a magyar anyáknak

A zsidó vallás recepciójának ünnepepét berekesztő társasvacsorán Vázsonyi Vilmosné beszédében azt az eszmét vetette fel:

forduljanak a magyar anyák memorandummal a kormányhoz és kérjék vissza külföldre üldözött fiaikat,

kérjék a numerus clausus megszüntetését. Igen nagy felháradást és osztalán örömet keltett ez a kezdeményezés országosra azt és „A Polgár” éppen ezért sietett megkérdeni Vázsonyi Vilmosnéat, adja közlébbi magyarázatát kezdeményezésének, mondja el, hogy képzeli annak végrehatását. A következő választ kaptuk:

— Mintán Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter új Berlinben kijelentette, hogy a numerus clausus nem felekezeti, hanem magyar ügy, joggal feltételezem, hogy

minden magyar asszony, előszörban a liberális keresztény politikuskok feleségei: Wlasiess Gyúlad, Bereszevic Albertné, Ugron Gáborné, Földes Béláné és Rassy Károlyné örömmel és lelkesedéssel szegődnek a numerus clausus elleni küzdelem magyar ügyének szolgálatába.

Most közeledik a kereszténység legzsebb ünnepe, a karácsony, mutassát meg, milyen az igazi keresztény szeretet és

adják vissza karácsonyi ajándékul a magyar anyáknak fiaikat.

Nem tudjuk, hogy Jézus tanítványai valamennyien egy felekezethez tartoztak-e, de azért Jézus egyformán juttatta mindegyüküknek a szeretetet, a tudást, a tanítást.

— Ami külföldön élő fiainkat illeti, ók még mindig örülhetnek a helyzetüknek, mert annyi alapos tudást szerettek maguknak a nélkülözés árán, amennyi később ki fogja őket emelni a többiek közül és talán anyagilag is jobb életfeltételek közé fogja őket juttatni.

Gondoljon minden magyar anyja a „ma nekem, holnap neked” közmondásra,

mindenki juthat meg abba a helyzetbe, hogy fia a külföldön képtelen szorult vagy tudását megszerzeni és ha nem is szorult rá idegen segítségre, mégis jobban állt neki idejelen a hazai rögből kinőtt bizázból szült száraz kenyér, mint a nyulapástésem az idegben. Ha valóban hirdetni akarjuk az elvet, hogy „szerecs a hazát mindenek előtt”, akkor mindennek előt kell bosszúsunk háza fiainkat és ne tegyük őket földöntfutóká.

Az akció tehát meg fog indulni azzal a céllal, hogy

a magyar anyák, vidéken és a fővárosban, felekezeti különbség nélkül írjanak alá memorandumot, melyben magyar anyák számára kérjék vissza fiaikat

a szeretet ünnepeére...

A „Világ” nem akar antiszemita politikát csinálni

A Világ múlt alkalommal nekikrontott Fabián Bélának. Tette ezt akkor, amikor Fabián Béla harcba keveredett a fajvédőkkel és a Czucz ügyben néhány közbiztoslat mert megcsúszkodni. A Világ nem Gómböcs Gyúlad híradta meg, hanem Fabián Bélát. Szerinte a Czucz ügyben Fabiánának, aki a fajvédők ellen már annyiszor exponált magát, nem volt szabad interpellációt halogtatnia, hanem ezt a szerepet bizók számára kellett volna átengednie. Fabián Bélának ezt az interpellációját tulajdonképpen törölték. A válaszok tehát azóta módjában volt interpelláció avagy felszólalás.

Amde ezzel a lehetőséggel nem éltek. A másikat a Világ pedig nem támadta meg ezért a mulasztást; bárre azzal a diadallal, hogy megmondott egy kemény, harcos embert azért, mert harcolni merészkedett.

Most a Világ újabb cikktémára talált az ellenzéki ügy erőtlenségére.

A közigazgatási vitában beadtuk néhány tucat határozati javaslatot. Mindnyájuknak szóra előre meg volt perszeletve. E határozati javaslatok közé tartozott többek között Kéthly Anna határozati javaslat is, mely a numerus clausus eltörlését esztáult. Senki sem tudott erről a határozati javaslattól, senki sem hívta fel erre a képviselők figyelmét, senki sem szervezte meg azt az akció, hogy a saziyasához az ellenzék tagjai mind jelenjenek meg. Így történt meg, hogy a saziyasokról tartó tagjai közül is csak a párttagok fele volt jelen és a polgári ellenzék tagjai közül néhányan.

A Világ ezt alkalomul használta fel arra, hogy mély hódolatot mutasson be a saziyasokról párttagoknak, lezárja a polgári ellenzék képviselőket és külön, diadalmasan kijelölje, hogy a saziyasokkal az összes zsidó vallási képviselők is hiányoztak. Színellett azt a hírrel, mintha ezzel a saziyasokkal el lehetett volna törölni a numerus clausust. Ez saziyasoknál felháradt az a jelentéktelen saziyas, hogy lecsúszkente a zsidó vallás magyarok vigenőli nagygyűlésének érteket, jelentőségét és mélyszerep hatását, amely gyűlésről természetesen csak töredékes tudósítást hozott, tekintve, hogy a rifliknak és Costarica küzdelemre belő szavazni nem hagyják fena ilyen esztálységekre elegendő teret. Gyönyörű munka!

Az eszmét elő azt kívánná, hogy az incidentális, jelentéktelen saziyasok so fájjuk föl és ne ültessék fel komoly doloknak. Amde a Világ azval akar szolgalatni tenni, hogy végtelenség komoly arccal döntő ütközetről számol be, mintha csak a riflikból frontjának áttöréséről tudósított. Ha megrovódásról van szó, talán azt a taktikát lehet megpótolni, amely előkésztés és megzsevés nélkül hirtelenlőn határozati javaslatokban merül fel. Ha döntő rohamot akarunk esztáultni a numerus clausus ellen, úgy meg kell vernünk az ügyek ellen, akik eddig nem álltak be a harcba és ha a Világ olyan nagy élmással tudta felvilágosítani, hogy a Czucz ügy rossz kezében van Fabián Bélának, talán azt is feltételezhetjük volna, hogy a numerus clausus eltörlését eddig indítvány talán szintén jobb kezében lett volna — mondjuk például — Apponyi Albert kezében.

Nem akarunk jelentőséget tulajdonítani annak a föltételező roszindulatnak, amely pellengére akarta állítani a zsidó vallási képviselőket is, akik esztáultak vérdél és minden idegükkel nemcsak nyilvánosan, de esztáultban is dolgoznak a numerus clausus eltörléséért.

esztáult. Az ilyen bamázolási kísérletek amúgy nem érnek célra. Sőt a mai szomorú világban örülni kell annak, hogy a Világ aranyos humorral vidítja fel kedélyűnköt.

A Világ azt mondja, hogy neki mindez meg kellett állapítania, habár nem akar antiszemita politikát csinálni. Hála zseggel ezért szívesen! A Világ szerkesztői zsidó vallásnak, a Világ összes forrásvezetői zsidó vallásnak; de ok megemem akarnak antiszemita politikát csinálni! Nagyszereit...

Az Erger-Berger

kezdetül dalról a bíróság, immár hitetlen megállapította, hogy annak tartalmát becsületéről a zsidó feltekerre és hogy azval szemben jogosan háborozott fel egy zsidó fővezérszónok, akiket a Járja a háborúban háttal látott. Sok kérdés merül fel a megnyitóló bírák ítélet nyomán. Így előszörban azt kérdezhetők meg, hogy vajon nem akad-e eddig senki, aki emek a dalnak a szövegében észlelte volna, hogy abban felmúllo beszéletes, adótló magyar állampolgárnak a meggyalázás jelölt? De feltételezünk még kerdesek is ezeket Horváth Ferenc hadvezérszónok, aki a gyűlésen énekelt Járjában parancsnok volt. (Inaugurálásában nem kérdéseket, hanem — véltételekkel emeltette fel Horváth főhadnagy ügyéről — nem minden lapban nekül — azval védekezett, hogy az a dal senki nem álltatta be, sőt a dal ismeretlen szerzője ellen sem indult el Járja. Ha védekezése az nem is alapos, de meggyalázásnak mégis egészen tudja. Mert a gyűlésekben szótalmának legnépszerűbb utján, hogy a saziyasok nem eszt bántásban, a terjesztésük ellen sohasem merült fel kifogás. Ez az oka annak, hogy az isztálosok, a gyűlésekben frázisok szidról szidra szólnak, a végén a „nyelvték” tervekbe lesz belökük, mint az Erger-Berger, amelyet már viláshatár elcsúsztatnak is felhasználnak, tántétt felvonulásokon is énekeltek és ha szegény Milánus Arminé véletlenül jogosan fel nem háborodik rajta, talán tovább sem akad senki, aki észrevette volna, hogy még minden egészen rendjén, hogy nyílt utcákon teljesen békésen beszéltes és ártatlan emberek legzsebbe észlelbe.

Mi történt a városházán?

A jegyzői bizottságot pontekre egybehívták. hogy az üzemi tanács ügyében állást foglaljon.

Aztémerek igazgatósága e hatán beillesztett új főesztétt. Napokon keresztül piszkos, saziyas vizet kapunk, de az ügyosztály azzal nyugtatott meg, hogy a vízvezeték most igen hosszú időre rendbe jött.

Boj volt a villanyos is. Hogy mi volt a baj, még csak ezután fog kiderülni. Tény, hogy órák hosszút sötétség volt a városban. Színházunk nem tarthatók előadást, az utcákon koromtégek volt.

DR. BURSICS ZOLTÁN, ÜGYVÉD JOGI SZEMINÁRIUMA

Bertini-tér 3 (W. strand-ház). Előzetes és az utas jogi konzultáció, ügyvédi vizsgákra, jegyzőbírói, fideszkórus

Ki az eljövendő?

Lehullott az első hó. Fehéren, dráflanul esett a földre és mocskos, fekete sár lett belőle. Lehullottak a politika szenzációi is ékes szavakban, zengő ideális harfa zenéjeként és felbuknak mögöttük a háttér, az érdekek, erőszak és emberi gyarlóság. Az egyik színházban ritka szám csábította a nézőket, négyek ját-szóltak. És elmentek a feketébőrű négyek, s magára maradt ismét a fekete lelkű fehérek sora. A nemzet színházában, a parlamentben is sláderszám került műsorra, az időnként szeszön szerinti felmerülő királykereslet. Most és más formában, újra és újra, hogy a kedélyeket kissé felkavarosolja, hiszen e nélkül mégis úgy nyugodt, talányodott volna az életünk. Mert úgy látszik, nincs ma fontosabb feladat, mint hogy hamarosan eldöntsük a kérdést: Guelo-e vagy Ghibelin, a nyomor, a munkanélküliség, valószínűleg, jogrend és jogbiztonság mind másodrendű dolgok.

A biblia szavait idézi a püspök: Ki lesz az eljövendő? — kérdi. A biblia szavaiól mind a forgószél, abból az irásból, melyben sok látnak ill, amit ma nem idezünk, amire nem szerelnek gondolni, olyasmik pld., hogy: Seregsz felebarátodat, mint tenyagodat és ami még aktuálisabb ennél is: No kívánd azt, ami másé!

Egy fiatal és tehetséges főherceg körül támadt a vihar. Cserty József jónak látta ezzel kapcsolatban a köztársaságot, Hegymegi Kásl Pál a szabadkirály-vadászt és a miniszterelnök úr a trónfosztó törvényt hirdetni, elletni. És felelevenedtek régi hat-hét év előtti idők, Luzern, a Szejában élő emigráció ideje, más összejutás, más idők, más emberek, azaz ugyanazok, akik azóta azonban egy kissé megváltoztak. Talán nem is belsőleg, de a külvilág számára.

Július volt és forrón tüzött a Rigi és Píliás ormai felől a napugra; a Vercuadéltáti lóra. Konstantin, a számdélti görög király sétált udvarát a Hotel National előtt. Gaellér, előkelő öreg úr, aki oly sokszor érkeidált nálam a magyar viszonyok iránt és a gyűlölt, általa gyűlölt Venizelot még mindig magasabbra becsülte, mint Károlyi Mihályt. Később diadalmasan vonult be Athénbe, hogy rövidesen a gyűzelem után ismét leveretve, halálra ítéltessék és ott lelje végét hazai földön. Itt élt a magyar emigráció. Sokan és azóta egyes társaságok, de akkor testvéri együttérzésben. Szerkeztek a bolszevismus ellen és nem volt különbség Windischgrätz Lajos és Garami Ernő, gróf Andrássy Gyula és boldog emléktű Chermant Osskár, gróf Hunyady József és a pénzarizistokká képviselői: Walder Gyula, budai Goldberger Leó, Kónyi Hugó, Miklós Ödön és Ignatius, Albrecht főherceg és Vázsonyi Vilmos között. Egyformán fektidünk valamennyien a melyben, mindenki, aki a régi nagy Magyarországhoz tartozott, aki a múltat jelentette, amit sirban fektült akkor ez az egész múlt, a dícsőséges Kárpátoktól az Adráig húzó Magyarország. Nem volt ott ellentét, nem volt ott különbség. Talán legfeljebb annyi, hogy volt, aki luxusszállóban, volt aki kis penzióban lakott, egyiknek talán több volt a pénze, mint a máséknak, de egyik se tudta meddig tart, csak márcól-holnapra élt és vért a megváltó, a nyugalmat visszaadó holnapután.

Hunyady József gróf volt a legitimizmus központja. Nála volt Miksa főherceg, a király öccse, nála volt Albrecht főherceg is. És egy este a fiatal Hunyady gróf kíséretében átlátogatott az ifjú főherceg a Hotel Belederebe, Vázsonyi Vilmoshoz. Azután ugyanitt jöttek össze arra a most később forog megbeszélésre, Andrássy Gyula gróf és Windischgrätz Lajos herceg is. Érdekes és történelmi jelentőségű beszélgetések folytak ott le. Érdekesek, de egy-két kivétellel, mint pld. a most szereplő szerződés, nem emondhatók, mert legnagyobb részük magánbeszélgetés volt és bármennyire fontos, jelentőségű, avagy szenzációsi is lenne egyik-másik mondat, magánbeszélgetéseket, melyek az én, vagy bizony későbbiek szövegei szövegeiben hangzókat ad, nem akarok közölni. En talán még azt a jóval később történt beszélgetést sem közöltem volna, mely Windischgrätz Lajos hercegnél történt egy este, amikor Bencsik és Szarvaszky általánosok, hogy meglátogatták az akkor Szombathelyen tartózkodó Korondsi királyt. Az egyik vendég az — úgy tudom — meglepte, úgy tartotta eszébe a kibőlösségek és erre a királyukhoz siető két legitimizmus politikust Hajmászberéni feltartatták és akkor tölték kérdésték meg: ki az eljövendő?

Tempora mutantur et nos mutamur in illis. Hova lett a közös sirban nyugotk testvériség, hova vannak ma már egymastól a svájci emigrációk? Chermant Osskár, Miklós Ödön elköltöztek abból a világból. En talán még azt a jóval később történt beszélgetést sem közöltem volna, mely Windischgrätz Lajos hercegnél történt egy este, amikor Bencsik és Szarvaszky általánosok, hogy meglátogatták az akkor Szombathelyen tartózkodó Korondsi királyt. Az egyik vendég az — úgy tudom — meglepte, úgy tartotta eszébe a kibőlösségek és erre a királyukhoz siető két legitimizmus politikust Hajmászberéni feltartatták és akkor tölték kérdésték meg: ki az eljövendő?

Mi történt a Mester ucai városi ház körül?

Szakítsunk a régi „kedélyességgel“

A nagytekinetű tanács méltóságúteljesen ott székelt a központi városban és kepelot részben és kormányozta. Egyebet nem tesz. Arról példátul tudomást sem vesz, hogy mótta ez a tanács mai formájában, jelenlegi összetételében megszólaltatott, azóta fordult egyet a világ sora, még pedig éppen városi városi vonatkozásokban. A tanács erre ügyet sem vet és esz-nálja tovább a maga dolgát, egészen úgy, ahogy eddig csinálta.

Tudjuk jól, hogyan csinálta. Előg, ha azt mondjuk, hogy Wolffék szemében, ezzel úgy körülbelül minden megmondhatunk. Annnyit mindenesetre, hogy a főváros polgárságának egy igen jelentékeny része számára nem volt közömbt abban, ahogy Wolffék tanácsa kormányzott és — ismételjük — még ma is kormányoz. A közéleti bizottság legutóbbi ülésén — nem a szójáték kedvéért mondjuk ezt — épületes dolgok tudunk meg erről.

A főváros végre-valahára megindítja az építkezést és a Mester uca 41—43. számú telken ház lesz. Az épület bádógos-munkáira az ügyosztály nyilvános versenytárgyalást írt ki. Emlékeztetünk rá, hogy az egy rég volt, hogy az ilyen kitérásoknél Wolfféknak ml volt a célja: valamelyes legális formát adni egy dolagnak, ami lényegben el volt már intézve. A versenytárgyalás csak formáság volt, mert már előre elintézték a dolgot, hogy ki kapja a munkát.

Most is így történt. A versenytárgyalás feltételei, az egységarak, a méretek, a mennyiségek mind úgy voltak a kitérások, hogy a szakértők egyértelműen megállapították, hogy ezt a munkát így kiadni lehetetlen. A bádógos- és szerelő-ipartestület megpróbálta hát a dolgot valahogy a helyes kerékvágásba terelni. Az ipartestület vezetősége Zimmermann Deszö tör-

vényhatósági bizottsági tagnak, az ipartestület egyik előjárójának a vezetésével küldöttéget „monozott az ügyosztályba, hogy a lehetetlen kitérés megváltoztatása érdekében eljárjon. Az ügyosztály vezetősége Örczy tanácsnok úr azonban beteg volt, a küldöttéget Mihályi főtanácsos fogadta. Nagyon ciferán járt a küldöttéget. Az ügyosztály egyik mérnöke, az, aki a kitérásokat szövegezi, olyan hangon akarta a küldöttéget „elintézni“, hogy Zimmermann Deszö ilyen hangon nem tárgyalhatott, a küldöttéget eredmény nélkül távozott. Azaz, hogy tán mégsem eredmény nélkül. Az ügyosztály mégis kénytelen volt belátni, hogy amit Zimmermann Deszö mondott, teljesen helytálló s hogy a kitérít teljességgel lehetetlen, új kitérít rendelt hát el, így igazolva Zimmermann ok-felteszt.

Ennek volt folytatása aztán a középítési bizottságban, ahol Zimmermann Deszö újra szóváltta az ügyet s Buzdth alpolgármester az ügy lezáróirabb vizsgálatát s a vizsgálat eredményének közlését ígérte meg.

Ez az ügy tehát valahogy elintéződik. A demokratikus blokknak azonban gondja van rá, hogy a jövőben ilyenek meg ne ismétlődhessék. A demokráta párt megbízásából Zimmermann Deszö a legközelebbi közgyűlésen indítványt tesz, hogy a közgyűlés mondja ki, hogy a jövőben minden kitérít nyilvános pályázatúval a kitérítések előtt a középítési bizottság tagjából kijelölt szakértők vizsgálják meg, csak aztán kerüljenek azok nyilvánosságra.

Fontos ez annál inkább, mert most már egyszer végleg likvidálni kell a közéleti kedélyes eljárásit, amikor már a pályázat kitérítések előre meg lehetett mondani, hogy ki kapja meg a munkát.

A karácsonyi vásár halála

Mi van a ragyogó kirakatok mögött?

Dickensnek politikusi Karácsonyi Ének-e, a mai szandális korokak nyelvére lefordítva: az iparosok és kereskedők bdnatos elégedia lehetne: Karácsonyi vásár. Vajjon, milyen lesz az ideu a „Karácsonyi vásár“? Már itt volna az ideje, hogy a harsogó plakátok, tündéri fényben izzó kirakatok jeleml kezdjék a kereskedelem évenként megújuló oleszósági vásárát. De a plakát, az „occasio“ is lassanként eltűnik a főváros sztracéból, mint a májusja és az építkezés befejezését jelentő felpanneltávozott, fellöbögött az ágak.

Melyik kereskedőnek van ma tőkéje és vállalkozó mersze, hogy megültsse a rakárát, megköszöntesse a reklámot? Hol van a fogyasztó, akinek a megélhetés legszükségesebb gondjain kívül figyelme és lehetősége volna arra, hogy a karácsonyi boltok végigjárja és fényűzős cikkeket, játékok, könyvet vagy kelmet, ajándékokra vagy önmaga gyönyörűségére bevásároljon?

A kirakatok árjelsége, a mai szűkös talákon, komoly összegekkel lelték és a kereseti lehetőségek tragikusán lecsökkentek. A pénz, amely Kolozsvárról, Pozsonyból, Újvidékről, Kassáról, Temesvárról immár nem Budapestre kerül, néhány mészégt még a bankjegynyomdából és a tössérről mindig előkerül. De az infáció és a hossz után: előbbi a Trianon, a lerálói megosztás után az egész vonalon megérették a gazdasági megosztások.

A idétekereskedő pozarszabolli, hogy a konjunktura idejében még góvonsult, jellekautót vásárolt ugyanaz a szűs, aki a kibőlösségek években már csak inkább jellekít egy-egy pléh-apróváltót vitt haza a gyermekének. Lehet, hogy az idén már csak ezüst papírosba csavart díszes fagyja jelenti a karácsonyi, mely régebben nemcsak a viládnak, hanem a kereskedőnek is az ünnepe volt.

A könyvekarsakdók tökéretek is — numerus clausus, mely a könyvvelés közhasznú könyvek és nagy részét távolítja az országok. „Legutóbb nálam volt egy régi ceegm — monlja az egyik könyvesbolt tulajdonosa — fémilőbert volt könyvekkel. Etek óta nem láttam és csak most tudtam meg, hogy — Olaszországban tanul.“

A kereskedők nagy része még a karácsonyi vásárt várja — mondotta egy másik boltos. — „Innak az eredménytelőt tessz felújított, hogy ő is becsukjon-e és rákerüljön a kénszeregyességek listájára, melyre most már a kénsök és vendéglők is feliratkoznak.“

Es a kereskedelemnek mégcsak a bizakodásra sincsen oka. Hiszen a kereskedőtől még am is az a hivatalos vélemény, hogy: gazdag ember. A penzügyminiszter ugyan már jónak látta figyelmeztetni a penzügyi intézkedéseket, hogy az adófelvételeket egyezkedjenek összehangba hozni az élt követelményeivel, de Bethlen miniszterelnök a bortermelőknek még mindig azaz a kikötésű ígért segítséget, ha a kedélyesnek nem vándorolnak a kereskedők és koczmarosok zsebébe. Ez a legfelső tévedés magyarizáza meg nyilván az a 14-féle adómentet, melyről, a kávéskók sérelmeinek illusztrálásában, Fábán Béla legutóbb, idemntítsi beszéde során, a parlamentben is megemlékezett. Es ez a téves vélemény nem oszlatott el az sem, hogy Gundel után már Kisel is be-mondta a fizetéképtelenséget.

A kereskedő még mindig a gazdag ember hírében és képeben él a kormányzati hatóságok előtt, az adófelvétel bizottságotól a népjelölt miniszterig, ki a bortéreltet megállapította és Bethlen miniszterelnökig, aki még azt sem hajlandó koncedálni, hogy a bortermelés válsága szűkszerűen kihat a borkereskedelemre is és a közvetítő kereskedelem nem független az őstermeléstől.

A magyar politikát évtizedeken át megmérgezték a közgyói kérdések és a magyar politika újárcsülését jelentette, mikor a nyelri és hatónai viták után a gazdasági politika útjára lépett, az iparparólói törvények. A közis ügyek megszűnése és az ország gazdasági katasztrófia óta szinte hétről-hétre új közgyói vitákat vetnek fel, amit a nemzetiségek elutasítás után is siettek mesterségesen új fajit és új nemzetiségű kredni a szűkben.

A gazdasági politika kibnyát legzomotoróbban jellemelte az a kereskedelmi miniszter, aki védelmére egyedül azt tudta felhozni, hogy nem — clemensége a kereskedőnek. A gazdasági kormányzat tévedéseit pedig legelősebben a miniszterelnöknek az a nyilatkozata jelenti, melyet a bortéreltetők tett a melyben a közvetítő kereskedelem katasztrófális helyzetét szemben teljesen érzékeltének mutatkozott.

Ilyen hangulaton áll a magyar kereskedelem 1925 karácsonya előtt. Vajjon lesz-e karácsonyi vásár — es a kérdés most — vagy pedig a karácsonyi occasio helyett csak — végeletes lesz-e?

égyú mint a többi is, mint mondjuk Vázsonyi Vilmos, akit onnan Luzernből a bolszevismus bukása után bíró Malmecsen Gyula utján gróf Bethlen István hívott haza. A Luzerni sirnák ma néptelen és a Rálli felől Tell Vilmosról muzsikál a szőlő, a helyes szabóságokhoz s Berstenstein komoran Angyelmélet egy repülőgépre, Budapestre és a lával Molodrában pápasodó kontra. Nem hangzik magyar szó, a politika itthon forr, siterég és esembő jut egy gyűléstől szöke fűcska, a kis királyt, akiál alkotóban az őt kísér Kerstenbroeck profnó meghátrált a Vercuadéltáti partján, hogy tetszik itt neki. A kis

királyt meszte révedező szomorú tekintettel felelte: „Szép, nagyon szép itt minden, és én máshová vágyom!“ Míshová vágyódnak ml valamennyien. Máshová és ebben — úgy érzem — egyik vágyunk ismét és még mindig. Erőskké valamennyien, akik mint svájci emigrációk testvéreket forrunk össze, vágyóunk, munkalétesedni, a régi nagy Magyarországot utána. Máshová vágyóunk, igen, máshová: az iteleger szűk, boldog és gazdag Magyarországra. Es ez legyen az eljövendő!

Vázsonyi Janos dr.

Nevelni!

Irta: SZENTIRMAI IMRÉNE

II.

Csak egy pillanattal tartott a csúnd, hogy a vita annál nagyobb hével induljon meg.

— Jól értim én, asszonyom — szól közbe egy tekintélyes úrvend, aki arról volt híres, hogy betéve tudja az összes klasszikus auctorokat. — Sokrates tanítványja én, Sokrates pedig azt mondta, hogy az erény tanítható és megtanulható. Ha tehát az emberek megtanulják, hogy mi a jó, akkor ocselkedni fogják a jót.

— Szó sincs róla! — replikázott a textilnagykereskedő, akinek a mellékeve grand seigneur volt. — Az emberek tudják, hogy mi a jó és mi a rossz, már a paradicsomban tudta ezt Ádám és Éva és tudatosan követték el a rosszat. Hiszen ebből a tétlelből az következik, hogy a legokosabb, a legelsőbb lenne a legjobbj, a legerényesebb. Pedig az életben sokszor fordítva áll!

— En egy más szempontra hívom fel a figyelmüket. A-t állította ön, asszonyom, ha az állam szánul guda-árral, akkor szánuljon szellemleg is. Ez, ugy-e, annyit jelent, hogy adjon tért főképpen az iskolákban a nevelésnek. De az kérdés én most önközt, miért mutassunk mi példát, szerény és kisesi Magyarországon a művelt Nyugatnak? Nem sokkal plauzibilisebb, ha mi vezetünk példát Angliáról vagy Franciaországról? Hej, de belokutunk néhány évvel ezelőtt, amikor valami újat akartunk titkon meghonosítani!

A keltő, mint mindig, most is lovagiasan beállt a védelem katonájának. — Tévedni méltóztatik, ha azt hiszi, hogy az erkölcsi és jellembeli momentumoknak a kidomborítása nem található meg a külföldi iskolákban. Ennek a kérdésnek par excellence Angliában írodalma van. A XVIII. században John Locke foglalkozott vele legintenzívebben és felléptetve azt a tételt, hogy a nevelés végső célja az legyen: gentleman faragja a gyereket. Ezt pedig elérhetők vélté azaz, ha a nevelés az önzetértés és a becsületérzésre biazirozik.

— Ne öcsökörjenek önk, uraim — esendült fel ez ügyvéd hangja és némi ironia sem hiányzott a hóból. — Inkább kérjék meg a nagyságos asszonyt, magyarázza meg nekünk, hogyan képzeli azt, hogy a nevelés a köz érdekében megváltoztatja az embereket.

— Nagyon sajnásem, de engedjék meg, hogy két példából induljak ki. Nem is olyan régen, minden feltűnés nélkül rövid, kis kommuniké jelent meg a lapokban, amely beszámolt arról, hogy Éva May, a világhírű morisinszázad öngyilkos lett és meghalt. Ennek a novemberi hónapnak pedig egy ködös, esős napján arról emlékeztek meg az újságok, hogy Max Linder ment a halálba feleségével együtt.

— Ezeket a példákat csak azért hoztam föl, bár német millióból valók, mert a szereplők mindenképp ismeri, akikhez hasonló névelen tragédiák-hók nálunk is naponta akadnak. — Kétségtelen, hogy a gazdasági élet pangása, az elviselelhetetlen nyomor egyik fő oka a mostani gyarkori életutásnak. De nem volt anyagi nyomorban Éva May, a világ híres szépe, a 27 éves kőművjárató, imádott, a világ minden táján esodált fiatalasszonyt és nem látott szükségét semmiben — az élet legnagyobb és legmeglehetőbb komikusa. Max Linder, aki félt mindenholon százával, ezrével ö-önléteket a millióss beukjegyek és aki a legvármasabb tapos legeslegelőbb népszerűség felhívóval kárpótozott karrosszékából nézte a világot. Az ember, aki a legfelsőbb négyezék tagja volt, akinek a sors minden megadott, amit megadhatott, háromszor követett el öngyilkosságot, míg végre meghalt.

— Az öngyilkosok nagy számát tehát nem lehet kizárólagosan az anyagi helyzetbe való hivatkozások magyarázni. Itt vannak olyan tényezők, amelyek éppen olyan fontosak, mint az inség, és éppen annyi áldozatot követelnek, mint a nyomor. Ez a tényező: a lélek, a gyöngye, az egymághoz álló, a kétségbeesett, az erőstetere szoruló lélek.

— Ezzel a belső lelki világgal kapcsolatban három főgondolat van: 1. neveljük az ifjúságot az életnek, 2. neveljük a hazának, 3. neveljük a családnak.

— Az életnek való nevelésünk elsősorban erős lelkiükkel kell nevelünk az ifjúságot. A rómaiak bölcs megfontoltsággal megállapították, hogy nem sokkal, sőt vitaa discimus. A mai iskola pedig mindenhez közel áll, csak az életnek nem. A mai iskola tanít csupán, de nem nevel. De hogy minden tövedést kizárják, meg kell állapítanunk: szerintem az élet célja nem a gyönyörök és élvezetek keresésében áll, hanem a munkában és ezért az ifjúságot elő kell készítenünk a szenvedésekben teljes, a megpróbáltatásokban bőséges és kiserészekben gazdag életre, nem tőrőlkre, hanem a lélektől, haladal, modern, fordulatok és változó életre, amelyben nem történik minden úgy, ahogyan mi szeretnénk, amelyben sok van, ami nekünk kímáldhatatlannal fáj és mégsem szabad sírniuk, nem szabad összeroppanniuk, nem szabad kétségbeesniük, hanem hidegvérrel és fegyelmeletten előre kell haladniuk. Minden érzelmi kizárás és minden gazdasági válságot erős akarattal le kell közeletünk és az öszeemelés után mindent elől-ről közületünk, amit minden földrengés és árvíz után újra építkeznek a japánok és minden tűzhányás után a Vezir tövébe telepednek az olaszok.

— En tehát így gondolom, hogy a nevelés szempontját be kell venni az iskolába, elsősorban az életnek kell nevelni az ifjúságot és ideálul életük állítani az erős lelket és jellemet.

Mit mond az üzemi bizottság a BESZKÁR-ról?

A székesfővárosi üzemek megvizsgálására alakított bizottság a BESZKÁR-nál tíz pontban foglalja össze javaslatát a ezeknek felsorolása után a következőket mondja:

A vasútársaság összes kiadását — beleértve a rekonstrukciós és a beruházási költségeket is — folyó bevételeiből fedezni.

Az üzemi kiadások azonban az anyagárak (szénár stb.) esése révén csökkentek, miért is a *tarifaesztétlítés mar indokolt.*

A rekonstrukciós munkálatok és beruházások által az 1933. évi január hó 1. napján átvett vasutak értéke jelentékenyen csökkentett, miért is a főváros szempontjából tekintélyes vagyonszerzésről állt elő.

A BESZKÁR azok közé a közszolgálati üzemek közé tartozik, melyeknek hivatása, hogy *jövedelmüknek egy részét — különböző címeken — a székesfőváros-*

nak engedjék át s ezáltal a székesfőváros terhein könnyítsenek. *Ez a jövedelem-szolgáltatás azonban nem lehet korlátlan; nem lehet pedig azért, mert nagy, monopolizációs jellegű vállalat taríffaloptit. kájának az egész közgazdasági életre messzeemenő kihatása van. Meg kellene tehát évenként előzetesen ki-álapítani azt a mértéket, illetve azt az összeget, amelyet a térség — különböző címeken — a főváros részére feltétlenül szolgáltatni köteles; az ennek értelmét feltételező részt pedig a viteldjék lezsdúttára kellene fordítani.*

Rideg pénzügyi szempontból mindenesetre igen kedvezőnek látszik, hogy a vasút előzsidérett összes beruházásainak és az újjáépítésnek a költségeit legyöngyében folyó bevételeiből fedezli, közgazdasági szempontból azonban ennek jelentős hátrányai vannak.

Csendélet az iskolákban

Az Országos Középiskolai Tanáregyesületi Köz-
löny, a magyar középiskolai tanárság hivatalos folyóirata székesfővárosban látja külön is kiemelni a nagyköl-
kölő állami reálgimnázium most esztendői értesítőjé-
nének azt a passzát, hogy az *intézetnek németzako-
tanára ez ében sem volt.* Ugyanis már évek óta
nincs. A francia nyelv tanítására is mászakos vál-
lalkozott.

Már: A budapesti II. kerületi állami reálgimnáziumban az idei tanév elején szintén nem volt németzako-
tanár egy sem. Most már van — egy, mutatós. A minisztérium ugyanis egy másik reál-
gimnáziumból elvett egy német tanárt, aki pedig ott is nagyon kellene, de hát Budapesten mégsem lehet
egy állami intézet németzako-
tanár nélkül, már pedig anélkül lett volna, ha a minisztérium így nem segít magán. *Németzako-
tanár ugyanis nincs.*

Már: A budapesti VIII. kerületi állami reálgimnáziumban egyik tanára, dr. Verő Leó, mint a nap-
lapok is megírják, elűtött Párizsban. Minden fél arra
vél, sajnos, hogy nem is fog többé előkerülni. Az
intézet igazgatója várakozott, bizakodott egy ideig,
végre azonban jelentést tett a közoktatásügyi mi-
nisztériumban és tanárt kért Verő Leó helyébe. Nem
kapott. Dr. Verő Leó is *németzako-
tanár volt, és
igen tanár nincs.*

Ezekhez az esetekben nincs sok hozzáfűzni valók. A közoktatásügyi minisztérium az idei tanév-
ben lepetti életbe az új középiskolai tantervet. Az új
tanterv szerint a német nyelv tanítása már a másod-
dik osztályban kezdődik, tehát egy évvel előbb, mint
eddig kezdődött. Eddig hat esztendőig tanulták a
gyerekek a német nyelvet, az új tanterv szerint hat
esztendőig tanulták majd. Így persze több németzako-
tanár kellene, de *németzako-
tanár nincs.*

Es franciaszako-
tanár is alig van a cunek a
tanítás is most kezdődik a reálgimnáziumban. Igen
jókor lép tehát életbe az új tanterv.

Es igen jókor jöttek tanügyi téren egyebek is,
például a B-listák és egyenőnyű áldása a kurzusnak.
Mert a mai tanárhiány a kurzus büne. Egyenesen ki-
hajszoltak a magyar iskolákban minden jódot tanárt,
ha hozzá lehetett akárhogyné férni. Most aztán mi a
helyzet: az állami iskolákban van német-tanítás né-
metzako-
tanár nélkül, franciatanítás, franciaszo-
kés tanár nélkül, a fővárosi közszolgálati iskolákban pedig
kereskedelmi szakoktatás, a kereskedelmi tantergyak-
szaktanárai nélkül. Így haladunk a kulturális fölény
felé — a kurzus politikája és a különböző B-listák
jóváltából.

Krudy Gyula

a békebeli katolicizmus levedulásának képét festette meg egyik a heti memor-
cikkekben. A bñjos és hang-
galatos, nemes patinájú visszaemlékezésnek kedves kis pikantériája volt az, hogy a „Magyar Szemle” című katolikus folyóiratnak az adminisztrációját egy Schwartz nevű zsidó ségezte. Ez a kedves, békebeli pikantéria a kurzus nyelvére lefordítva abban az alakban jelenik meg, hogy a MEFOZ új sorjegykezdőjét a közismert Hain Gyula finanszírozza. A csendes, halk, finom katolikus kultúrteremtő egy kurzus nagytalánban egy nyereségesebb alakult vállalkozás helyettesíti, melyben a zsidó vagyon és zsidó gazdasági pozíció gumibotos hangos és ifjú ellenfelei szerepelnek. A csendes, szerény, szorpalmas és lelkimeretes kiadóhatalmi tisztviselő helyét pedig egy nagyszámú, idegenfajú pászéur foglalja el. A békebeli katolikus kultúrvidálat: fizetésel alkalmazott egy zsidó kishivatalnokot, a kurzusvállalat pedig: finanszírozója használható vállalatát egy zsidó millárdosral. Aki még nem ismerte meg a kurzusnak a fotográfusját, az megtanulhatja ebből a kis párhuzamból, melytől egyebet a régi „bűnös” világot a mai „recesszus” új szellemével.

A magyar sajtó

lét kiadó munkása ünnepli felszázados jubileumát. Szatmári Mór és Széklay János neve nemcsak a jubileum kapcsán kívánkozik egymás mellé, hanem: mint szimbólum is. A zsidó vallású Szatmári Mór, aki a függetlenségi gondolatot felszázadosan keresztül a sajtóban és az országgyűlésben egyaránt képviselte, megbecsülélesen és tisztelősen egyvire kerül Széklay Jánosral, a Pázmány Péter-egyesület főtitkárával, aki egész pályafutása alatt híven szolgálta a katolikus eszményeit anélkül, hogy valaha is eltért volna arról az útról, melyet az igazi vallásos ideal hirdet és letért volna a gyűlölködés övénnyére. A Széklay Jánosok és Szatmári Mórök élete és pályafutása harmónikusán egészítette ki egymást felszázadoson keresztül és a régi, becsületes-harcosok útjai akkor sem váltak el, mikor a nemzet tragédiája és a magyarországi sorscsapás még inkább megkivádat, hogy minden becsületes szív és magyar lehetőségek a nemzet igaz ügyét szolgálja. Szeretettel köszöntjük a magyar sajtó két kimagasló vezető egyéniségét ritka jubileumuk alkalmával, melyet mindketten, a gondolatok kegyéből, teljes munkacerejükben ünnepelehetnek meg, mint hivataluk teljesítésének rövid pihető állomását.

Dr. Kemény Géza

Eltemették a főváros egyik rajongóját. Meghalt Kemény Géza, Budapest székesfővárosának legodanóbb szerelme és legbuzgóbb szolgája. Vidékről került fel Budapestre, egy vidéki postamester fia volt, de a szívet, lelket fogta meg Budapest s ő a szívét, lelkét, munkerejét adta oda neki. Odanóta mindhalálig, Mór a kurzus, a Wolffék gyűlölködő „keresztényegek” csak azt tudta elérni, hogy Kemény Géza a városához szorlatálható elváltította — ezt megétették a városok is, pontosan ugyancsak Kemény Géza — de a város szolgálatát csak a legnagyobb hatalmasság, a Mors Imperator szolgáltatta el. Nagy tívudar volt Kemény Géza — hogy úgy mondjuk — felfedezője. Ő látta meg benne nemcsak a nagy ügybuzgóságot, a hittelletlen munkacereit, a csodálatos és sokoldalú tudást, de azt a pártatlan rajongást is, mely Budapest irányában egész valóját elűltette. Es Bódy vitte át azonnal mindig, mindenhol, oránlag fiatalon a fölszítválosági, a tanácsnok-főjegyű állásait, a tanácsnok rangját.

Aztán jöttek Wolffék és felfedezték, hogy Kemény Géza — zsidó. Nem volt nehéz felfedezni. Kemény Gézával a vallási hovatartozandósága, meg a vallásossága is religio és confessio volt a szavak eredeti értelmében: mert hangozhat és hitvallás, amelyet vltér és hamosan hirdetőit, annak hamozsában és férhetetlenebbül, minél nagyobb kockázatot, minél nagyobb veszedelmét jelentett ez, így került nyugdíjra, jog és meletányoság felrúszásával, mert a hat év megválasztott tanács tagját még év múlva vetett ki a tisztújítás alá Wolffék s Kemény — s vele együtt még több kiválókat is a városkizárás — meg csak nem is jelölték. Félték, hogy még zsidó létére is megválasztandó a keresztény párt.

A temetésre különös temetés volt. Eljöttek azok, akik szerették és eljöttek azok is, akik valandikor féltették s azok is, akik a helyére ültek. A helyére ültek, de az ő helyét betöltően képtelenek voltak. Egyenesen keryekeltetés volt, hogy Kemény Gézát az a tanácsnok paréntálta el a tanács nevében, aki úgy lett tanácsnok, hogy valóságilag lázító kortes-hadjáratot vezetett: a legveszedelmesebb konkurrens pályázó főjegyű ellen azaz a jelszóval, hogy nem választható meg, hiszen a felesége — zsidó volt.

A pensum ezzel kimerült. Egy pár hétig szünet. Aztán talán újabb izgalom. Nem is ez volt Kemény Géza elparatlansága, hanem azok az igazán szép szavak, amelyekkel Glücksthal Samu és főképp a Nemzeti Demokrata Párt szintén megilletődött szónok, dr. Bródy Ernő búcsúztak el Kemény Gézától. Ezek valahogy megbékítettek bennünket Lobnau. Ezek valahogy megbékítettek Kemény Géza lelket is, azt, amely oly sokat akart, oly sokat tervezett, oly sokat remélt: meg Budapest érdekében.

KÖZGAZDASÁG

A kormány nem térhet ki a hadikölcsönök karitatív alapon való rendezése elől

A parlament elé kerülő valorizációs törvényjavaslat aligha fogja elejét venni törvényerőre való emelkedésével a további valorizációs sérelmeknek és panaszoknak, s a kormány mégis csak kénytelen lesz időnként a valorizációs törvényeszközök megfelelő módosítására, illetve kiegészítésére gondolni.

Már volt alkalomunk kimutatni, hogy a hadikölcsönkötvények egészen szerény kamatoztatása az állam számára, igazán nem jelent valami különösebb terhet. A koronabörök és burgzsandárok csapatának improduktív eltartása megállapíthatólag csaknem eléri a hadikölcsönkötvények évi szerény kamatainak határát. Nem beszélve a különféle egyéb luxuriosus fegyveres alakulatokról, mint a reptélyes folyamórsgórl. Ma a helyzet egyszerűen az, hogy a kormány *kezesen a nagynehezen helyreállított s erősen képzetes államháztartást egyensúlyt meg a szőlől is övni szeretné, hiszpen erre van alapítva a szenátus egész fikciója.* A kormány azonban előbb-utóbb mégis csak kénytelen lesz belátni, hogy

a magángazdaság megfelelő szavalása nélkül

az államháztartás egyensúlyja fenn nem tartó ható.

Az előbbinek pedig egy igen jelentős pillére éppen a valorizációs probléma megfelelően racionális megoldása, főként a hadikölcsönkötvények méltányos felértékelése.

A kormány — mint legjobb helyről értesülünk — ma már *előben* nem is zárkózik el a hadikölcsönkötvények bizonyos értelmű valorizációja elől. Mindössze azon fordul meg a dolog, hogy *egyetemleges kötelezettségről tudni sem akarunk az illetékes körök,* hanem ragaszkodnak ahhoz, hogy csakis az eredeti hadikölcsönjegyzéssel szemben terhelje a kormányt bizonyos felértékelési kötelezettség. Az azután egy más kérdés, hogy e kategórián belül a kormány még további megkülönböztetéseket akar tenni oly irányban, hogy *milyen vagyoni helyzetben vannak jelenleg az eredeti kötvénybirtokok.* Mint ebből látható, a kormányban mégis csak megvan a hajlandóság arra nézve, hogy a hadikölcsön-problémát karitatív alapon rendezze.

Hírek a gazdasági világból

A legutóbbi kimutatás szerint októberben 128 kényszoregyeség és 48 csőd volt. A csődök száma néggyel több, mint az előző hónapban.

A napokban meg fog jelenni a fellelteliskáról szóló rendelet, melynek a paragrafusai szigorú megtartási helyeznek kitiltása a hiteludóstitási visszaélésekkel szemben.

A vidéki pénzüzetek a kihelyezési hitelkamatlábát az eddigi 20—22 százalékkal szemben 17—18 százalékra csökkentették.

A kisparc jabb 40 milliárd hitelt fog kapni. Mikor fog a kiskereskedelem is megfelelő hitelhez jutni? A kiskereskedelem helyzete tudvalegőleg ugyancsak nem túlságosan irigylésreemeltő a növekvő hátrékek és a fogyasztói krach közepette.

Hozzávetőleges becslések szerint az aranymerlekek megjelenése után a tőzsdén jegyzett pénzüzetek és vállalatok mintegy 10 százaléka el fog tűnni a részvények sorából.

A magyar cukorgyárak az idei gyártási kampány során 12.000 vagónt kivéő exportra számítanak.

SZÍNHÁZ

Miám. (A Fővárosi Operettszínház bemutatója) Jakobi Viktor hangulatos, finom, meleg melódiájú zsendíték fel ma este a Fővárosi Operettszínház nézőterén. Betöltöttek, elejttek minden szegőt, belepódozták a szívekbe és a visszazemlékezés kényeőn uszótt a lélek szájába vissza a múltba. A „Leányvásár”, a „Szállás” felethetetlen dallama éledtek újra, forró színdíák estek nagy bensőséges sikerek remélészenzállása, a mult, amikor még nem volt jazz-band, saxofon és ténelő karmester, de volt szív, lélek, tudás, volt dal. Micsoda pompás dallambőség, az invencióknál milyen ragyogása árad felénk Jakobi Viktor muzsikájából, a nagy valcser, a néger gyarmatek kórusa, menyire más szövegűt érdemelt volna ez a zené. Az előadás elsőrangú. Szín-és attrakcióadás színpadi képek, ragyogó tolejtetek, etrucemadár, lovasjelenet a színpadon, szóval ren a javából. **Petrás Sári** finom és elegáns, **Honthy Hanna** temperamentumos, tele túláruó jókedvvel, **Fejes Teri** kis szerepében nagy sikert arat, **Tólay Gyula** énekel, játéklában egyaránt bizalmat kelt a jóvá **Halmay** nagyserűben táncol, mulattatóan **Ózdiák, Újodny** grotesk alakítása sok dorus párcet szerer a nézőnek. **Kálnay Béla** díszletel és **Paragó** Góza kosztümel, **Pincze Zsigmond** dirigálása részesei még a sikernek.

Alexandra Király Színház bemutatója. Alexandra mint nevéből joggal lehet rá következtetni, orosz nagyharcereő. A bolsevizmus fertegzője mármár első présel fenyeőgő, amikor megjelenik, vélogénen élénk, az iller királynak dallás hadihajón elvissz illyriába. Természetesen a szép királyi menyasszony és dallás hadregél a hosszú utazás alatt egymásra szeretnek és két felvonás honydalmat székéseőreő ahöz, hogy végül mégis egymásé

lehessenek. Ezeket a honydalmakat oly ügyesen szövegűt, bogozatja rutinos kezűl **Martos Ferenc,** a szövegíró, hogy szövegűkényve messze felülmúlja mindazt, amit az utóbbi időkben ez a műfaj produkált. Kedves, fordulatos, mulattató a librettó és a kifünő szöveghez finom, hangulatos, igen magas művészi nívón tartott zenét komponált **Szirmay Albert.** Nem az a gyors, népszerűsége hívatott muzsika az, mely **Alexandra** történetét, alfesti, mint az u. n. bécsi és bérlini operetoké, hanem komoly, elmélyült művészember munkája, aki a tudás és izlés fogycereivel indul a harcha a sikerért, mely ha megjön, maradandó értéket félelezt, nem pedig kiáruka, gramofon és neccsarvú dallásokon át megnyúlvaóó populáritást. Az előadás minden lélezerőtel megérdemelt. **Péchy Erzt** hódítóan szép játéklában, éneklében egyaránt feleletes nagylerőségű, **Somogyi Nusi** a szubrett szerepben remegetes temperamntummal, humorról és jókedvvel ruházta fel alakítását, **Kertész férfin** és elegáns, **Nádor szípen** és izléssel énekel, **Rátkay** pedig általánó viláros derűtséget kelt minden szavával, minden mozdulatával, **Szirmay** és **Partos** kisebb szerepekben elsőrangú, **Gara Zoltán** színes és artiztikus színpadára pezsgő, eleven életet varázsol. **Tihanyi Vilmos** ötletes rendezése, **Nagypál Béla** karmesteri példás biztonság uralkodik a partitúra minden részében. A bemutató közönsége nagy melegséggel fogadta az udonságot és színtalanszer hívta a lámpák elé a szereplőket.

- **Ma Marika** — a Renaissance Színház nagy-sikerű vigjátéka **Gadi Franciska**val és **Somlyayval.**
- **Pánfilka** — **Pánfilka** — a Beivárosi Színházban.

Hirdetmény

A MAGYAR KERESKEDELMI HITELBANK — SCHOPPER J. G. RÉSZVÉNYTÁRSASÁG igazgató-sága közli:érteszi, hogy — az 1925 április 29-én tartott közgyűlésen elhatározott az egyesülés a Budapesti Kir. Törvényszék 1925. VI. 24. Új. 1405—54. 8054—34. sz. végzésével jogerőre emelkedvén — a bank tulajdonában volt Schopper J. G. részvénytársasági részvények helyett az egyesülés folytán az intézet táradájába került 500.000 darab intézeti részvényt a már forgalomban lévő 1.500.000 darab részvényre, minden befizetés nélkül a részvényesek között kiosztva, ághyghy 1925 november 28-ától december 15-ig minden 3 darab intézeti részvény alapján 1 darab ugyanily részvény vehető át az intézet pénztárából.

KisKomédia „Minden színpadon át”
Cyprian (XXVII) dor Gültige
ott és Steinhard...
VI. Révay uca 18 — Kezdés 8 ór kor — Telefon: 4-22

- **Heltai új vigjátékciklusa** szombaton kerül bemutatásra a **Vígszínházban.** **Arco** és **dárcok** között cím alatt sorakoznak:
 - I. **Karácsonyi ver.**
 - II. **Az orvos és a halál.**
 - III. **Menaszéria.**A legmagyóó érdeklődéssel várják a kifünő szerző új műveit.
- **Az Ürlemberket** e héten még pénteken adják a **Vígszínházban.** **Galsworthy** szenzációs szövegűt már több, mint harminceszer játszótták zsóft nézőterélt.
- **Petrás Sári, Honthy Hanna, Fejes Teri, Tolnay Andor, Halmay Tibor, Újváry Lajos** játszóók a **Miám** főszereplőit a **Fővárosi Operettszínházban.** Premier pénteken.
- **Eső! Magyar Színház!** **Eső! Az Eső, a Magyar Színház** nagy drámái szenzációja. Remekművi dánya, remekművi előadásban. **Tilkos Ilona, Péchy Blanka, Barkóy Lili, Csorlos Gyula, Zsitnyai Z. Mária, Vágó, Dénes, Dávid,** ragyogó premier-együtttesben, **Jack London** világos illusztráció kalandos, drámaian merész és igazlmas.
- **Mészáros Gisa** és **Kürti József** ragyogó ketőse a **Pánfilkában, Földes Imre** új és legmagyóó vigjátékszerőben, elragadóttan tárgya városszerite, de éppen olyan felethetetlen alakításúak színeitök ezta pompás vigjáték: **Turay Lón, Harsányi Besz,** aki ezáltal megint **Terike**-beli híres alakításához hasonló produkát, továbbá **Bérczy, Honkó, Baló, Bolkó.**
- **Szombaton is Marika a Renaissance Színházban.** **Miután Gadi Franciska** nem vesz részt a **Vígszínház** premierjén, lehteséggé vált, hogy a **Renaissance Színház** a **Marikát** nagy sikerű új műsor-darabját tüzze repertoárján. Tehát a **Renaissance Színház** műsora annyiban változik, hogy szombaton is: **Marika.**

Schaumburg-Lippe
HERCZEG UDV. PINCZE
Vüllány
Régi éviátalú
pezsők és palackborok

- **Heltai Jenő** három vigjátéka kerül szombaton bemutatásra a **Vígszínházban.** „**Arco** és **dárcok**” cím alatt sorakozik a három pompás egyfelvonásos. A „**Karácsonyi ver.**” főszereplő **Varasnyó Irán** és **Tólay Jenő.** „**Az orvos és a halál!**” szereplő **Hegedűs Gyula, Tólay Jenő, Rajnai Gábor** és **Gárdonyi Lajos** játszóók. Érdekes ezta ennek a vigjátékunk **Lányi Viktor** zenéje. A harmadik udonság, a „**Menaszéria**”, három képre oszlik. A rendkívül eredeti és melegséges tragikomédia főszereplő **Makny Margit, Hegedűs Gyula, Rajnai Gábor, Tólay Jenő** és **Maly Gerő** játszóók. Vasárnap és héten is az „**Arco** és **dárcok**”-at adják.

- **A volt érti balett első táncosa, Szakharó** és felesége, **Clotilde** Derp december 1-én, kedden és 2-án, szerdán éjtel 10 órakor tartják táncelőjátékot a **Renaissance Színházban.** A világhírű táncművészek produkciója iránt a legmagyóó érdeklődés nyilvánvaló meg.

- **Jubliál** az „**Engem szeress!**” A szeőő nagy sikere, **Földi Mihály** „**Engem szeress!**” című, izlévíg multságos pesti vigjátéka pénteken éri meg honzdíndíát előadásáta **Magyar Színházban,** amelynek ez a nagyserű vigjáték eseményserű sikere. Az „**Engem szeress!**” nevezettségű: **Tilkos Ilona** és **Csorlos Gyula** magyar dalokt éreklének és esőrdíst féleóóknak. **Z. Melner** László **Kállay-bettőse, Bal Es** Árpád elől, **Lalla Collins** és **Fina** Nagy angol táncal, jazz-band, **Sarahmull, Vörös** Jancsi cigánybandája, katonazenekar.

- **„Ósz szerelem!”** vasárnap déltán mérsékelt helydrakkal. A **Renaissance Színház** tavalyi legmagyóóó sikerű darabját vasárnap déltánra innét műsora tánta. A főszereplőket **Somlyay, Báth Klári, Papp Jolán, Harsányi, Maklár, Baló** játszóók.
- A **Renaissance Színház** déli nagy magyar vigjátékszerő: **Marika**, szombaton és vasárnap **Fejes Teri, Gadi Franciska, Somlyay, Gózon, Maklár, Papp Jolán.**

- A „színesen!” vasárnap déltán a **Vígszínházban** vasárnap déltán A **színesen, Bouquet** és **Armond** nagyserű vigjátéka kerül színpad Varsányi Irénel a círszerepben. Mérsékelt helydrak.

- **Az Ürlemberket, Galsworthy** szenzációs szövegűt, e héten még pénteken adják a **Vígszínházban.** Következő előadásán kedden lesz.

„Nestlé” tartós onduláció speciális Henna hajfestés
Párisi hajpótkelőndóság, rövid hajhossz, Kosmetika, Manikür
Vágó, Rakóczi ú 51
Telefonszám: 141 78 szlám

POLGÁRI SZERVEZKEDÉS

DEMOKRATA NAPTÁR

November 28. szombat.

Központi Demokrata Kör. Vágó József előadása (8.) — Józsefvárosi (XIX.) Demokrata Kör. Családi est (8)

December 1. kedd.

Józsefvárosi (XVII.) Demokrata Kör. Törzsvasora (8)

December 3. csütörtök.

Erzsébetvárosi (XIV.) Demokrata Kör. Kerületi választmányi ülés és törzsvasora (7.) — Józsefvárosi (XVIII.) Demokrata Kör. Törzsvasora (8.) — Ferencvárosi Demokrata Kör (Kállos) Törzsvasora (8)

Mi újság a pártkörökben?

— A Központi Demokrata Kör intézőbizottsága kedd este értekezletet tartott, melyen főleg ügyek tárgyaltak. Szombaton este Vágó József fog előadást tartani aktuális gazdasági kérdésekről. — Gyermekfelhúzás. A dr. Vörösvári Miklos védnöksége alatt működő *csütörtök esti gyermekfelhúzó asztaldrótyosság* (Szegya) december 8-án este kultúrtest rendezé. a gyermekfelhúzási akció javára, a III. ker. Demokrata Társaság kör helyiségeiben.

— A III. ker. Demokrata Társaságok hétfőn rendezte harmadik kultúr estéjét. *Isidor Sándor* szellemes megnyitására után *Kleins László* legújabb műve nagyrészt magával virtuozitásával a hallgatóságot. Utána dr. *Csergő Hugó*, a kiváló író lépett a pódiumra és két gyönyörű verset és egy novelláját olvasta fel. A közönség meleg ünnepléssel részesítette a felolvasást után az író, aki allig akart lemondani a pódiumról. *Végül Flesch Imre* operatőres adott elő operatőrakat igazi művészettel.

— A Belvárosi Demokrata Kör esztendőnk estje törzsvasorát rendezte, melyen meleg ünneplésben részletesen dr. *Posta Sándor*nál hosszú betéréséből való felgyógyulása alkalmával.

— A Józsefvárosi (XVII.) Demokrata Kör Ifjúdemokraták csütörtökön este felolvasó összejövetelt rendeztek, melyen *László György* tartott előadást „Költészet és politika” címen.

— A Józsefvárosi (XVII.) Demokrata Kör múlt héttől kezdett tartani ezévi rendes közgyűlést. Dr. *Weiller Ernő* elnöki megváltása után, melyben az általános politikai helyzettel foglalkozott, *Pécs Aladár* főtitkár számolt be a XVII. kerület érdeklő aktuális kérdéseiről és örömmel állapította meg a körület sikerét a választásokon, amikor négy jelöltje között be a tárgyhatóság bizottságba. A kör teljes mértékben tett eleget kulturális feladatának, a húsdús 15%-át fordította kulturális célokra. Előadók között rendezte, gyönyörű innepéssel üdvözölt Jókai Mór emlékének a centennium alkalmából, sokat alkotott a szociális munka terén is, gyermekfelhúzó és más jótevékeny akcióival. Ezután *Jedinyi Lajos* főpénztáros terjesztette elő a pénztári jelentést, mire a közgyűlés megadta a felmentvényt a volt vezetőségnek és megválasztotta az új vezetőséget, melynek tagjai lettek: Elnök: dr. *Weiller Ernő*. Ügyvezető-elnök: *Pécs Aladár*. Városnökök: dr. *Körömczi Zoltán*, dr. *Kunoss Ignác*, *Vörösi János*. Főtitkár: *Arón Dezso*. Titkárok: *Balassa József*, *Rádonyi Jenő*, *Hágnagy: Schmidt Miksa*, *Gazdák: Krausz Géza*, *Szűcs Lóthár*. Ügyvez. dr. *Mészáros Hugó*. Főpénztáros: *Lothár Lajos*, *Ellenőrök: Bernát József*, *Unger Henrik*, *Gezgyró: Jasi Béla*, *Fried János*. Könyvtáros: *Nagy Árpád*. Víziumi bizottság elnöke: *Fekete Mihály*. Számvevő: *Gilók Sándor*, *Szalai István*, *Szűcs Zoltán*. Elnöki tanács: dr. *Breuer Miksa*, *Gonda Márk*, *Grünbaum Alajos*, dr. *Huduj Marcel*, *Holt Sándor*, dr. *Nemes Jenő*, *Róth Sándor*, *Schwarz Árpád*, *Stern Antal*, *Vörösi Emil*, dr. *Pécs Miksa*, *Zsombor Géza*. Dr. *Weiller Ernő* körülmöket érdemel elismeréssel örökös dísztagja választották. A közgyűlés vácsonya követte, melyen a borszárdal tisztelet *Weiller Ernő* dr. tölthette be.

— A Józsefvárosi (XVIII.) Demokrata Kör választmányi csütörtökön este ülést tartott, melyen főleg ügyeket tárgyalt.

— A Józsefvárosi Nemzeti Demokrata Kör XIX. v. ker. Ifjúsági csoportja 1. hó 26-án esztendőnk kultúrtest rendezte, melyen *Márkus Ervin* „a zene történetéről a közpörig” tart előadást, mely egy előadók által részét alkotja.

— A Józsefvárosi (XIX.) Nemzeti Demokrata Kör szerdán partivasora keretében *Rabinovich Bernát* üdvözlő szavai után, *Roman Ernő* alnövök-főtitkár leendőleges beszédében emlékeztet meg Széchenyi Istvánról, ki a teteghallet Magyarországot iránval, bizottságával és alkotásával újra életre keltette. A szónok összehasonlítta a múlt törekvéseit a mai szomorú helyzettel és a demokrata labarra hárítja a munkát, hogy Széchenyi szellemében újraépítse az országot, hogy a jelző igaz legyen: Magyarország nem volt, hanem lesz! Dr. *Dóci Sámuel* a kereskedés és iparos asszony helyzetét jellemezte ura üléstében; míg a férfi a szervező, anyagbeszerző, üdeltető, addig az asszony a helyzetese, ha távol van: ügyes eladó, szorgalmas, rendezettség munkatárs. A leggharmadikabb házasélet ott van, hol a férfi és asszony minden örömet és fáradságot megoszt és számos példával igazolja, hogy hány férfi lett sz-

rény kezdetből nagyiparos és kereskedő, felesége közreműködésével. A nagy tetszettel fogadták előadóját dr. *Körömczi Zoltán* közlése meg.

— A Ferencvárosi Demokrata Kör (Központ) hétfőn este politikai vasorát rendezte, melyen impozáns számban vettek részt a kör tagjai és megjelentek a pár képviselőiben *Vászonyi Vilmos*, *Pakots József* és *Fabian Béla* nonzervezői képviselői is. A vendégeket *Zahler Emil* dr. elnök üdvözölte, majd *Pakots József* szólalt fel. — A nagytöltés napok történetét igazolja — mondotta — hogy a szélsőségek ismét jelentősek a magyar közelet főjelmé. Felsőbb értező politikaiuk jónak látják, a nemzet legveszélyesebb és tragikus napjában Szent István elronyolt palástján köveket vetni. Minakit megszállott területeken és testvéreink szenvedése és pusztulás. Idehaza Cucca-vel, a magyarságot antiszemita román politikussal élnek be tárgyalni. „Mégall”-t kell tiltani a szélsőségekkel! Hands off, Uraink! A nemzet vétele legelsőbb is azt a létezőt parancsolja, amint egy szenvedő társadalom gyászos tragédiáját megilleti. A természetellenes szélsőségekkel szemben érvényesülnie kell a nérsékek haladás, a demokratai fejlődés természetű törvényeinek, ezt a munkát végessék mi vesztőnkkel, *Vászonyi Vilmos* elnök. Azok a nagyok akik a közelműtben Magyarországot politikai történelmi írták, valóságban láthatatlan politikai szilveszterek és elantók. Nem érdeklőket a mai kálállapot, hogy elkedveltepedve nem vállalják a tragikus idők sokszor tragikus következményeit. Bűnöknek tartjuk és állapítjuk meg, hogy a nagyok közül friss erőkkel, magvaltal, farakhatatlan munkákkal elvitt ki küzd, harcol köztünk. *Vászonyi Vilmos*, aki jelenti a magyar polgárság szűk sávját és a demokrácia gyökereit. Ha felvetem a kérdést, melyet egy bibliai basorlat révén a reformáció egyház egyik püspöke látott jónak idezni: Ki az eljövendő? — Akkor a mai véres idők sülvétele szerint csak egyet felelehetik: *Eljövendő a munka, a kenyér, a szeretet, a társadalmi egyenlőség, a jog-egyenlőség, a felelősség a nemzeti demokrácia.*

Pakots József nagy tetszettel fogadták beszédét után *Vászonyi Vilmos* emlékeztet szövege. Beszédre elején éles szavakkal tiltakozott a belügyminiszternek ama szándéka ellen, hogy megszüntesse a demokrata polgári klubokba a társadalmi élet, és csak a politikailag hajlandó megengedni. Törülje el a házirajzokat az országos főpártjain klubjaiban, mert amíg ez nem lesz, nincs jóga ellenünk az erőlkies álarokban hajszát indítani. Ezután a királykérdés fejtegetésére tért át és többek között ezt mondotta: *A magyar integráltság senki sem örösisétek jobban, mint a király szélsége. A legitimizmus bukásának az integrálás utolsó része Erik darabokra. Ezért voltam én a legitimisták tabornában, másodsorban pedig azért, mert a király képviselői a jogfolytonosságot, Magyarországot a legitimizmus természetes vetőre a királyi család tartja. Hogyan várható a legitimizmus győzelme, ha azok sem hisznek benne, akik a legitimizmus élvnek köszönhetik emiket, rangjukat? A legitimizmus nem szabad kiegyezést keresni a gyűlölködőkkel, mert ha a Schager-féle hatalombuzeró átjárja tővel akik a gyűlölködést hirdetik, akkor pusztulás van kárhazatva. Ematt. Albrecht főhercegnek való. Andrassy Gyula főpárt és Windischgrätz herceggel Svájcban lefolyt találkozásról emikézt meg, hogy így folytatta: — Aki a királyt a családhoz számítja, annak az a rendeltetése, hogy a maga személyiségét ne a gyűlölködésnek, hanem a szeretetnek szolgáltatata állítsa. Akkor felelelekedhetik egy főnra, és ez a trón a közbesülős trónja. Talán ez is ér valamit. Többet, mint egy palkon tört. Legyen a szeretet, a béke, az egyetértés, a magyar ideal, a magyar integráltságos vezető egyetlen út. Ez a dicőség, nem pedig az árak örökségnek zsebrévadás.*

Percegél ünnepele a vacsora közönsége beszédre befolyezte *Vászonyi Vilmost*. Utána még többet szólaltak fel, majd jó hangulatban maradtak együtt a vacsora résztvevői a késő éjszakai órákig.

„A Polgár” postaja

Mintha a zenének égető muszákját halltam a kedős éjszakkban, úgy érez a szívem, midőn a nagy Veszér méltó párnák igaz és őszinte írásait olvasom.

Már a hét elején, midőn minden olyan sűrűre, sűrűre és rideg, s a munka altáránál álmodok, fellobban bennem egy láng, az a láng, melyet a magyar demokráciának egy ifjú és bátor tagja zokog el a magyar fiatalon húrjain, melyen nem a tavasz lágy melódnak andalgó zenéjét hirdeti, hanem az igazságot, a jelennek fájdalmas, ósa hangulatait: az őszét!

És ha péntek estéről szombat reggelre ébredünk, akkor már várom a sorokat, melyek az igazságnak zászlóját hirdetik, s lelki szemeink előtt feltámasztja a múltnak rózsakeréjeit, melyet valóságban én sem ismerek, melyet csupán a kandalló mellett hallgatók a hűdel szembe szüleitől, s melyet *Vászonyi János* letelekén soraból olvasol, a régiekről, akik megjelennének előttünk, akik összerakták a régi, boldog, nagy Magyarországot képeit.

Nekünk most tavaszról, fénnyről kellene zengőnk, az életnek örömeiről kellene zenélnünk, s az ősz, a heroldás át szünökben. Porfóított a mi lelki életünk: most, hogy tombolni kellene bennünk, a tavaszunk napsgaras fényétől kellene megérszodnünk, s szívünkben az ádácoknak és orgonáknak kellene pompában rogyogni, mi őszről, enyészetről álmunk.

S majdan a természet hatalmatól fogva beköszönt életünkbe tenyeg az ősz, addig megváltózik a világ és az lesz a mi tavaszunk.

Fogadját hát én, *Vászonyi János* azokért a lélekemelő, gyönyörű cikkekért köszönetemet, amikért annak olvasásánál megmagyaráltam bennem és tudom sokak lelket, mert manapság ritka, akit ilyen nemes, felelő gondolkodással, igazsággal és őszinteséggel tülelőre olvasz egy kornak, egy dekadens kor-szaknak hi képi és adja a jó Isten, hogy múltja utóda legyen *Edecsy János*. Vezetőnknek, aki követe *Edecsy János* híveitől, azszal, hogy nem nagy ember, hanem nassos ember akar lenni.

Fogadját nagyrabecsültem kifejezését ismeretlenül, híve:

Budapest, 1925. nov. 14.

Sugár Pál,

VI., Hegedűs Sándor u. 18. l/2.

Az úszómedence

Talán most már mégis meglesz, sőt úgy lehet, hogy — kettő is lesz. Közösnekfelek pedig ezt — *Nádor* kernek és titkos vagy nem titkos rajongóink. Úgy alakult ugyanis a helyzet legújabb, hogy legyen az úszómedence a *Nádor*kert területén, melyet tulajdonképpen a főváros, valahogy ne emlíessék hogyan, megszerzett. Akkoriban növénykertet emlegettek, most pedig egyszerre arról van szó, hogy létesüljön a *Nádor*kerthben úszómedence. Egyesek úgy mondják, hogy az úszómedence létesüljön ott, tehát csak ott legyen úszómedence, mások belenyúlnak abba, hogy legyen ott is és akkor lehet a pesti oldalon, a *Városliget* területén is. Valószínű, hogy az lesz a kérdés megoldása, hogy így nem is egy, hanem két úszómedence is létesül, mind a kettő a főváros! A *Nádor*kerli uszoda dolgában a jövő héten helyszíni szemle lesz az ott valószínűleg végleg eldőlt ez a sokat hánytagortott ügy.

Felolós szerkesztő: Dr. Hajdu Marcel
Felolós kiadó: Zsombor Géza

Réz, vasbútor

szodrony, ágybetét gyermekkoskilek, mert jómúlőségénél fogva legolósabb *Nikler* gyárban, VII., Dohány uca 6. szám. Telefon József 124-13

Legszébb Legjobb Legolósabb

PAP PAP PAP

LAN LAN LAN

kárpitosásru, vas-és rézbútorgyára

Szűnyeg, pokr 6, függöny, ág-és aszallentők, gyermekkoskilek, nyugtatók, leányzoba, előszobák és kárpitok, ernyők és sátrak minden ki-ítalban kaphatók

Gichner János

Budapest VII., Erzsébet körút 20

Hogy katalógus 4000 korona ellenében postán küldök

Krámer Adolf
festő-és mázoló mestér

Budapest I., Egymágyost u. 6. Tel. J. 32-37

Vasbútor, rézbútor
szodronyágybetétek **Klein Gyula** és **Törzs** vasbútorgyárban, Budapest, VII. kerület, Dob uca 58. szám

LÁTTA?
Nykémdendör, 1. sz. m. gallérum 60. hársárvány, keztyűm 7. hecht úrdívtárcsák, 0.101 ut 18 (Kálmán térnél)

Külföldi illatszerek és kozmetikai különlegességek
BALASSA HUNGÁRIA
DROGERIA Budapest,
VIII., József körút 13

Engedélyes árban hangszerek és gramofonok a Nemzeti Demokrata Pártkör tagjainak
Lemez újdonságok tognagyobb raktrák

Hangszóró-Otthon

FEKETE MIHALY
Budapest VIII. kerület, József körút 9. szám